

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Факультет педагогіки та психології
Кафедра музичного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи _____

О. А. Кузнецова

_____ 2020 р.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ**

Ступінь бакалавр

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 014 Середня освіта

014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Освітня програма Середня освіта (Музичне мистецтво)

2020 – 2021 навчальний рік

Розробник: Аристова Людмила Сергіївна, доцент кафедри музичного мистецтва,
кандидат педагогічних наук, доцент Л.С. (Аристова Л.С.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри музичного мистецтва

Протокол № 1 від «дб» 08 2020 р.

Завідувач кафедри О.І. (Стріхар О.І.)

«дб» 08 2020 р.

Методичні рекомендації з підготовки до кваліфікаційного іспиту розроблені відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Миколаївському національному університеті імені В.О.Сухомлинського (Наказ МНУ ім.В.О.Сухомлинського від 27.06.2019 №295)

Кваліфікаційний іспит проводиться на завершальному етапі навчання бакалавра, містить комплекс кваліфікаційних завдань, які дозволяють виявити рівень підготовки, ступінь оволодіння професійними знаннями та вміннями для виконання виробничих функцій, зазначених в освітньо-кваліфікаційній характеристиці.

Мета кваліфікаційного іспиту – виявлення фахових компетентностей та рівня теоретичних знань, практичних умінь та навичок зі спеціальності та готовності до застосування сучасних освітніх технологій у музично-педагогічному процесі закладів загальної середньої освіти.

Кожний білет до кваліфікаційного іспиту складається з 2-х теоретичних питань та 1 практичного завдання (показ фрагменту уроку). Теоретичні питання охоплюють зміст дисциплін «Методика музичної освіти та виховання в ЗЗСО», «Методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво»». Практичне завдання – показ фрагменту уроку з музичного мистецтва передбачає виявлення практичних умінь та навичок з дисциплін «Вокально-хорове виконавство з методикою викладання (хорове диригування, сольний спів)», «Інструментальне виконавство з методикою його викладання (основний музичний інструмент, оркестровий клас)», «Методика музичної освіти та виховання в ЗЗСО». Кваліфікаційний іспит проводиться в усній формі.

Дисципліни «Методика музичної освіти та виховання в ЗЗСО», «Методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» дають майбутнім фахівцям глибоку теоретико-методичну підготовку майбутнього вчителя музичного мистецтва до практичної роботи в закладах загальної середньої освіти, формування професійних компетентностей майбутнього вчителя для забезпечення інтегрованого викладання мистецьких дисциплін, спроможного розв'язувати актуальні проблеми художньо-естетичного виховання молоді. Дисципліни «Методика музичної освіти та виховання в ЗЗСО», «Методика викладання

інтегрованого курсу «Мистецтво» опирається на суспільні, психолого-педагогічні дисципліни, а також на всі музичні дисципліни.

Дисципліни «Вокально-хорове виконавство з методикою викладання (хорове диригування, сольний спів)», «Інструментальне виконавство з методикою його викладання (основний музичний інструмент, оркестровий клас)» є базовими дисциплінами, що формують вчителя музичного мистецтва, який здатний вільно використовувати музичний інструмент (фортепіано, баян, акордеон, гітара) при проведенні уроку та позакласної музично-виховної роботи в ЗЗСО, здійснення вокально-хорової роботи на уроці та позакласній діяльності в закладі загальної середньої освіти.

На основі взаємозв'язку всіх дисциплін музичного циклу студенти повинні ознайомитись і оволодіти: музичним репертуаром шкільної програми; методами вивчення музично-теоретичного матеріалу; методикою розучування пісень, проведення слухання музики і аналізу музичних творів в процесі проведення бесід про музику.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувач набуде таких компетентностей:

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ФК 2. Здатність до розуміння сутнісних особливостей предметної області та оперування професійною термінологією у галузі музичного мистецтва.

ФК 3. Здатність до організації та здійснення вокально-хорової діяльності з учнями, враховуючи анатомо-фізіологічні особливості їхнього розвитку у різні вікові періоди.

ФК 4. Здатність розкривати системно-структурні зв'язки музикознавчих, музично-педагогічних, культурологічних, частково-методичних понять.

ФК 5. Здатність до перенесення системи фахових знань у площину навчальних предметів музичне мистецтво/ мистецтво, структурування навчального матеріалу, проектування та організації власної діяльності.

ФК 6. Виявлення музикальності, виконавських (інструментальні, вокально-хорові, диригентські), інтерпретаційних, артистичних умінь учителя музичного мистецтва.

ФК 7. Здатність до формування в школярів ключових і предметних мистецьких компетентностей у процесі навчання музичного мистецтва.

ФК 10. Здатність до моделювання освітнього процесу в школі на основі засвоєних теоретико-методичних знань і практичних вмінь навчання музичного мистецтва.

ФК 11. Здатність до критичного аналізу власної педагогічної діяльності, до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання і саморозвитку, зокрема обміну професійним досвідом.

ФК 12. Здатність до оволодіння сучасними методами, засобами навчання, у тому числі інформаційними технологіями та їх використання для якісної організації освітнього процесу в школі.

ФК 13. Здатність до здійснення об'єктивного контролю й оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з музичного мистецтва /мистецтва.

ФК 14. Здатність до провадження дослідницької та інноваційної діяльності у закладах загальної середньої освіти.

ФК 15. Здатність до розв'язання навчальних завдань мистецької освітньої галузі у контексті реалізації інтегрованого підходу.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Знає психолого-педагогічні аспекти навчання, виховання, розвитку учнів ЗЗСО.

ПРН 4. Знає загальні засади нормативно-правової бази освітньої діяльності у ЗЗСО, здатний реалізовувати державний стандарт і навчальні програми із одного або двох навчальних предметів, а також курсу за вибором, видів

позакласної та видів позашкільної роботи з учнівською молоддю.

ПРН 6. Інтегрує складні професійні уміння гри на музичних інструментах, співу, диригування музичними колективами, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію).

ПРН 7. Демонструє уміння вирішувати музично-педагогічні проблеми, оригінальність і гнучкість творчого мислення у процесі конструювання, інтерпретації та реалізації музично-педагогічних ситуацій.

ПРН 8. Виявляє здатність до самоактуалізації, саморозвитку та самокорекції у процесі мистецької й музично-педагогічної діяльності.

ПРН 9. Здатний до підготовки та редагування текстів професійного змісту державною мовою, володіє англійською мовою.

ПРН 10. Має навички знаходження, обробки та аналізу інформації з різних джерел, використання в практиці професійної діяльності науково-педагогічної та музично-методичної літератури, а також Інтернет-ресурсів.

ПРН 11. Володіє сучасними методиками музичного (мистецького) навчання і виховання учнів ЗЗСО та інноваційними педагогічними технологіями (у тому числі інформаційно-комунікаційними).

ПРН 12. Демонструє вміння планувати, проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати урок музичного мистецтва / мистецтва керуючись набутими знаннями, вміннями та навичками з професійно-орієнтованих дисциплін.

ПРН 18. Розуміє значущість культури і мистецтва для виховання і розвитку особистості учня, цінує полікультурність світу і здатний керуватися у своїй діяльності сучасними принципами полікультурної толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 19. Здатний вчитися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію.

Критерії оцінювання студентів:

Студенту виставляється відмінно коли студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під

час усної відповіді на іспиті, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

Студенту виставляється дуже добре якщо студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усної відповіді на іспиті в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

Студенту виставляється добре якщо студент в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усної відповіді на іспиті, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно дав відповідь на половину тестових завдань.

Студенту виставляється достатньо коли студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усної відповіді на іспиті, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.

Студенту виставляється мінімальний задовільно коли студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усної відповіді на іспиті, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ В ЗЗСО»

1. Взаємозв'язок різних видів мистецтва на уроках музичного мистецтва
2. Урок музичного мистецтва як форма організації навчально-виховного процесу.
3. Слухання музики як один із основних видів музичної діяльності на уроці.
4. Ігрові прийоми на уроках музичного мистецтва з: леґо-цеглинки.
5. Технологія LEGO на уроках музичного мистецтва в початковій школі.

6. Художньо-педагогічна драматургія уроку музичного мистецтва.
7. Планування уроків музичного мистецтва: календарне-тематичне.
8. Прийоми роботи з підручником на уроках музичного мистецтва.
9. Планування уроків музичного мистецтва: поурочне.
- 10.Методика розучування шкільної пісні.
- 11.Використання дитячих музичних інструментів на уроках музичного мистецтва: прийоми.
- 12.Дидактична казка на уроках музичного мистецтва.
- 13.Дидактична гра на уроках музичного мистецтва.
- 14.Методи навчання на уроках музичного мистецтва: словесні, наочні, практичні.
- 15.Види музичної діяльності на уроці музичного мистецтва.
- 16.Музично-педагогічні ідеї Миколи Лисенко.
- 17.Музично-педагогічна концепція Болеслава Яворського.
- 18.Педагогічна система музичного виховання Миколи Леонтовича.
- 19.Методика музичного виховання К. Стеценка.
- 20.Методика музичного виховання К. Стеценка.
- 21.Музично-педагогічна система Еміля Жака-Далькроза.
- 22.Музично-педагогічна система Карла Орфа.
- 23.Музично-виховна система Золтана Кодая.
- 24.Музична система болгарського педагога Бориса Тричкова.
- 25.Зарубіжні педагоги-музиканти та їх вклад у сучасну методику музичного виховання (Ш.Судзукі, М.Монтессорі).

**ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ
«МИСТЕЦТВО»»**

1. Методичні прийоми використання відеоконтенту на уроках мистецтво
2. Прийоми інтегрування різних видів мистецтв на уроках «Мистецтво»
3. Методичні прийоми викладання уроку «Мистецтво».
4. Медіа-технології на уроках мистецтва.
5. Ігрові технології на уроках мистецтва.
6. Шкільний підручник як найважливіший засіб навчання на уроках мистецтва.
7. Взаємоузгодженість домінантних змістових ліній на уроках мистецтва.
8. Зміст курсу «Мистецтво» 8 клас.
9. Зміст курсу «Мистецтво» 9 клас.
- 10.Зміст курсу «Мистецтво» 10 клас.
- 11.Зміст курсу «Мистецтво» 11 клас.
- 12.Специфіка викладання уроку мистецтво.
- 13.Принципи і методи викладання мистецтва в ЗЗСО.
- 14.Особливості планування уроку мистецтво: календарно-тематичне.
- 15.Художньо-педагогічні технології на уроках мистецтва.

16. Активізація пізнавальної діяльності учнів на уроках мистецтва в закладах загальної середньої освіти.
17. Урок мистецтва в закладі загальної середньої освіти.
18. Принципи і методи викладання мистецтва в ЗЗСО.
19. Особливості планування уроку мистецтва: поурочне.
20. Технологія кооперованого навчання
21. Технології діалогу та медіа-технології.
22. Проективна технологія
23. Ігрові технології
24. Характеристика мети та завдань викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» в ЗЗСО.
25. Види мистецтва та специфіка їх художньо-образної мови.
26. Метод художньо-педагогічної драматургії - провідний метод викладання в курсі «Мистецтво».

Рекомендована література
Базова

1. Аристова Л. Методика музичного навчання та виховання : навч.-метод. посібник. Миколаїв : Гліон, 2018. 404 с.
2. Аристова Л. Моделювання процесу формування у старшокласників естетичного ставлення до мистецтва в процесі вивчення художньої культури. Навчально-методичний посібник. Миколаїв : ОППО, 2011. 100 с.
3. Аристова Л. С. Використання відеоматеріалів на уроках художньої культури. Навчально-методичний посібник. Миколаїв : ОППО, 2011. 32 с.
4. Гумінська О.О. Уроки музики в загальноосвітній школі. Тернопіль: Навчальна книга– Богдан, 2004. 104 с.
5. Калініченко О.В., Аристова Л.С. Мистецтво: підруч. інтегрованого курсу для 1 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2018. 112 с.
6. Калініченко О.В., Аристова Л.С. Мистецтво: підруч. інтегрованого курсу для 2 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2019. 112 с.
7. Масол Л. М. Мистецтво: підручник для 10 (11) кл. загальноосвіт. навч. закладів. К.: Вид. дім «Освіта», 2018. 224 с. https://portfel.info/load/10_klas/mistectvo/masol_2018_rik/513-1-0-25911
8. Масол Л. М. Мистецтво: підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Х.: ФОЛЮ, 2016. 240 с. <https://pidruchnyk.com.ua/900-mystectvo-masol-8-klas-2016.html>
9. Масол Л. М. Мистецтво: підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. К.: Вид. дім «Освіта», 2017. 224 с. <https://pidruchnyk.com.ua/1011-mystectvo-masol-9-klas.html>
10. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Белкіна Е. В., Калініченко О. В., Руденко І. В. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів. Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. 256 с.
11. Масол Л. Методика навчання мистецтва в основній школі: Методичний посібник для вчителів. К.: Шк. Світ, 2012. 128 с.

12. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах: Навч. посібник. К.: Либідь, 2001. 272 с.
13. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в основній школі: Навч. посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. 272 с.
14. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в початковій школі: Навч. посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. 216 с.
15. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти: Навч.-метод. посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 640 с.

Допоміжна

1. Амлінська Р. Музичні інструменти-іграшки. К.: Муз. Україна, 1986.
2. Аристова Л. С., Сергієнко В. В. Музичне мистецтво: підруч. для 3 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. 112 с. : іл. /Наказ МОН України від 17.07.2013р. №994
3. Аристова Л. С., Сергієнко В. В. Музичне мистецтво: підруч. для 4 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2015. 128 с. : іл. /Наказ МОН України від 20.07.2015р. №777
4. Букреєва Г.Б. Цікава музика: Музично-дидактичні ігри. 5 – 8 класи: Навч. посібник для учнів основної школи. Тернопіль: Навчальна книга- Богдан, 2003. 104 с.
5. Верховинець В.М. Весняночка. 5-е вид. К.: Муз. Україна, 1989.
6. Гадалова І. М. Методика викладання музики у початкових класах: навч. посібник. К.: ІСДО, 1994. 272 с.
7. Гайдамака О. В. Мистецтво: підручник для 10 (11) кл. загальноосвіт. навч. закладів. К.: Генеза, 2018. 168 с.
8. Гайдамака О. В. Мистецтво: підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. К.: Генеза, 2017. 168 с. <https://pidruchnyk.com.ua/1012-mystectvo-gaydamaka-9-klas.html>
9. Гайдамака О. В. Мистецтво: підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів. К.: Генеза, 2016. 196 с. <https://pidruchnyk.com.ua/811-mystectvo-8-klas-gaydamaka-2016-nova-programa.html>
10. Жофчак З.З. Викладання музики у 1 класі на релятивній основі. К.: Муз Україна, 1983.
11. Калініченко О.В., Аристова Л. С. Мистецтво: підруч. інтегрованого курсу для 1 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2018. 128 с. : іл. /Наказ МОН України від 06.07.2018р. №734
12. Калініченко О.В., Аристова Л. С. Мистецтво: підруч. інтегрованого курсу для 2 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2019. 128 с. : іл. /Наказ МОН України від 28.03.2019р. №407
13. Ковалів В. Методика музичного виховання на релятивній основі. К.: Муз Україна, 1973.
14. Кушка Я. С. Методика музичного виховання дітей. Вид. друге, доопрацьоване. Навч. посібник для вищих навч. закл. культури і мистецтв I-II рівнів акредитації у 2-х частинах. Ч.1. Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. 216 с.

15. Лиманський П.Т., Тягло Є.І. Вокально-хорова робота вчителів музики у дитячому хорі: Навч. посібник. Полтава, 1998.
16. Масол Л. М., Аристова Л. С. Музичне мистецтво: підруч. для 6 кл. Харків: Сиця, 2014. 160 с.: іл.. /Наказ МОН України від 07.02.2014р. №123
17. Масол Л. М., Аристова Л. С. Музичне мистецтво: підруч. для 7 кл. Харків: Сиця, 2015. 144 с.: іл.. /Наказ МОН України від 20.07.2015р. №777
18. Масол Л. М., Аристова Л. С. Музичне мистецтво: підруч. для 5 кл. Харків: Сиця, 2013. 160 с.: іл.. /Наказ МОН, молодь та спорту України від 04.01.2013р. №10
19. Просіна О. В. Технології інтегрованого викладання предметів «Мистецтво» та «Художня культура» в загальноосвітній школі. Навчально-методичний посібник. Луганськ: СПД Резніков В.С., 2007. 200с.
20. Ростовський О. Я. Взаємодія різних видів мистецтва на уроках музики: Методичні рекомендації. К.: Освіта, 1991. 48 с.
21. Слухання музики в загальноосвітній школі: Метод. рекомендації/ Укл. Н.М. Зелінська. К.: ІСДО, 1996.
22. Хлебникова Л. О. Методика хорового співу у початковій школі: Методичний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 216 с.
23. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти: Навч. посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 472 с.
24. Черкасов В. Ф. Вокально-хорова робота й формування співацьких навичок учнів на уроках музичного мистецтва. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. Вип. 107_1. С.26-36.